

ȘTEFAN AUGUSTIN DOINAȘ – PERSONALITATE MARCANTĂ ÎN
CULTURA ROMÂNEASCĂ – 100 ANI DE LA NAȘTERE

ȘTEFAN AUGUSTIN DOINAȘ, OUTSTANDING PERSONALITY IN
ROMANIAN CULTURE -(100 years after the birth)

Natalia LUCHIANCIUC¹, Diana GĂINĂ²

Abstract: Comunicarea este dedicată unei personalități reprezentative a literaturii române, care s-a evidențiat pe tărâmul poeziei în calitate de cel mai de seamă exponent al genului baladesc de la jumătatea secolului XX, Ștefan Augustin Doinaș (1922-2002). Sunt prezentate succinte date biografice, reliefate genurile abordate de autor: poezie, proză, eseistică, publicistică...

Cuvinte cheie: literatura română, poezie, proză, publicistică, traducere literară

Abstract: The communication is dedicated to Ștefan Augustin Doinaș (1922-2002), a representative personality of Romanian literature, who stood out in the realm of poetry as the most prominent exponent of the ballade genre from the middle of the 20th century. Brief biographical data are presented, highlighting the genres addressed by the author: poetry, prose, essays, journalism.

Keywords: Romanian literature, poetry, prose, journalism, literary translation

„Scriitor prodigios – îmbrățișând o tematică diversă - Ștefan Augustin Doinaș face parte din categoria creatorilor noștri cu o vastă cultură care, ca Ion Pilat, de exemplu, pe lângă scrierea propriei opere, era receptacolul vocilor poetice fundamentale ale omenirii, manifestându-și preocuparea asiduă pentru talmăcirea acestora în limba română” [5, pag. 14].

Scriitorul Ștefan Augustin Doinaș (nume real Ștefan Popa) s-a născut la 26 aprilie 1922, în localitatea Caporal Alexa, județul Arad. A urmat școala primară în satul natal, iar apoi a studiat la Liceul ”Moise Nicoară” din Arad, pe care l-a absolvit în 1941. Studenția o începe la Facultatea de Medicină din Cluj în 1941, unde rămâne până în 1944, deși trece numai examenele din anul I. În același an se înscrie la Facultatea de Litere și Filosofie a Universității din Cluj, pe care o absolvește în 1948 și se întoarce ca profesor în satul său natal. A început activitatea pedagogică ca învățător de limbă română la Hălmagiu (1950-1953), apoi la Gurahonț (1953-1955). Ștefan Augustin Doinaș a fost profesor timp de șapte ani. În anul 1955 renunță la învățământ și se stabilește la București.

A făcut parte din Cercul Literar de la Sibiu, fiind unul dintre semnatarii Manifestului Cercului Literar, publicat în ziarul „Viața” (1943).

¹ Bibliotecară, Biblioteca Științifică USARB, e-mail nataaxenti@mail.ru

² Bibliografă, Biblioteca Științifică USARB, e-mail dianagaina52@gmail.com

A debutat cu o poezie în „Jurnalul literar” (1939). Funcționează ca redactor la revista „Teatrul” (1956-1957), corector la revista „Lumea” (1963-1966); redactor la revista „Secolul 20” (din 1969), devenind, în ultimul deceniu al vieții, directorul revistei, apoi președintele fundației cu același nume, care s-a transformat în „Secolul 21”.

În 1957 a fost arestat și condamnat la un an de închisoare pentru „omisiune de denunț”, iar în 1958 este eliberat și se căsătorește cu Irinel Liciu, primă balerină la Opera Română. Până în 1963 i se interzice să reintre în viața literară. În scurt timp este angajat de George Ivașcu la revista „Lumea”.

Debutul editorial a fost în 1964, cu volumul de poeme „Cartea marelor”.

Din volumele de poezii publicate de Ștefan Augustin Doinaș amintim: „Omul cu compasul” (1966), „Seminția lui Laokoon” (1967), „Ipostaze” (1968), „Alter ego” (1970), „Ce mi s-a întâmplat cu două cuvinte” (1972), „Versuri” (1972, 1973), „Cai în ploaie” (1974), „Papirus” (1974), „Anotimpul discret” (1975), „Alfabet poetic” (1978), „Locuiesc într-o inimă” (1978), „Hesperia” (1979), „Poeme” (1983), „Vânătoare cu șoim” (1985), „Foamea de Unu” (1987), „Interiorul unui poem” (1990), „Arie și ecou” (1991), „Lamentații” (1993), „Aventurile lui Proteu” (1995), „Alexandru refuzând apa”.

„*Mistrețul cu colți de argint*” este un poem-baladă, considerat opera de debut semnificativ, dar și una din operele de referință ale autorului. Balada este o „ars poetica” ce poate fi comparată cu „Mănăstirea Argeșului” – în dorința de creație și de perfecțiune, de absolut. Sunetul cornului apare și în poezia lui M. Eminescu „*Peste vârfuri...*”, având același sens – al nemuririi [1, p. 138].

Atât balada „*Mistrețul cu colți de argint*”, cât și întreaga creație a lui Ștefan Augustin Doinaș, sunt relevante pentru literatura română contemporană.

A publicat și volume de eseuri și critică literară — „Lampa lui Diogene” (1970), „Poezie și modă poetică” (1972), „Orfeu și tentația realului” (1974), „Lectura poeziei” (1980), „Măștile adevărului poetic” (1992), „Poeți români” (1999).

Unul dintre cei mai cultivați intelectuali ai generației sale, Șt. A. Doinaș este, în același timp, un excelent traducător și un teoretician al traducerii. Aria din care Doinaș își alege afinii spirituali este foarte largă: de la Goethe și Holderlin la Stéphane Mallarmé, Paul Valéry, poezia americană și spaniolă contemporană [2, p. 702].

Mare iubitor al liricii universale mai vechi sau mai noi, admirator al celor mai reprezentative personalități ale genului, Doinaș scoate, în anul 1970, volumul de traduceri *Sunete fundamentale*, în colecția „Poesis” a Editurii Univers, iar în 1988 publică o ediție îmbogățită a acestuia sub titulatura *Atlas de sunete fundamentale* [5, p. 71].

După ce a publicat zeci de volume de versuri, de traduceri și de eseuri, la aproape 80 de ani, Doinaș își lansează, în anul 2000, un volum de proză care reunește 38 de texte de dimensiuni diferite – de la 2 la 60 de pagini. Dintre toate prozele volumului, „*T de la Trezor*” este cea mai amplă, mai inedită, cea mai spectaculoasă prin instrumentele de creație alese de autor. Ca specie, „*T de la Trezor*” este un microman parabolic cu substrat științifico-fantastic, organizat în 15 capitole [3, p. 148].

Ștefan Augustin Doinaș nu a fost ceea ce se cheamă un „om de teatru”, ci mai degrabă un admirator tăcut și un iubitor al artei teatrale, atât în exprimarea sa literară, cât și în cea scenică [3, p. 187]. Doinaș scrie o singură piesă de teatru, „*Brutus și fiii săi*”, publicată în anul 1996 și care este puțin cunoscută nu doar publicului, ci și criticilor literari și oamenilor de teatru, fapt datorat absenței ei din librării și din colecțiile marilor biblioteci.

Publicistica lui Ștefan Augustin Doinaș reprezintă o latură reprezentativă a activității sale. Ea începe la revista *Teatru* în anul 1955 și se încheie la *Secolul 21* în anul 2002, odată cu moartea poetului. Cele 77 de articole au fost publicate în revistele: *Teatru*, *România literară*, *Secolul 20 / Secolul 21*, *Contemporanul*, *Curentul*, *Tribuna* și la *Manuscriptum*. Ștefan Augustin Doinaș a fost un jurnalist cultural talentat, eficient și pasionat.

Activitatea sa literară acoperă toate genurile, meritele sale culturale și literare i-au fost recunoscute din plin, poetul devenind academician în anul 1992.

A primit numeroase premii pentru creația sa literară — Premiul „Mihai Eminescu” al Academiei Române (1968), Premiul Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă (1970), Premiul Uniunii Scriitorilor (1975, 1979), Premiul special al Uniunii Scriitorilor (1982), este distins cu Medalia Goethe a Institutului „Goethe” din Munchen (1982), Premiul European pentru Literatură (Vârșeț, Iugoslavia, 1990), Premiul Asociației Scriitorilor Români din Israel (1997) [2, p. 701].

A devenit, în 1992, membru al Academiei Române, în 1997 a primit titlul de cetățean de onoare al Aradului, iar în 2001 pe cel de Doctor Honoris Causa al Universității „Aurel Vlaicu” din Arad.

„Ștefan Augustin Doinaș este poetul cu sentimentul conștiinței Cuvântului, ca realitate a sa sufletească fundamentală. El este cel ce trăiește prin cuvânt ca prin sine și cel ce și-a făcut din cuvânt o stare de mistică a alcătuirilor și a iluminărilor.” (Maria Bucur) [4, p. 354].

Referințe bibliografice:

1. BĂRBOI, Constanța, BOATCĂ, Silvestru, POPESCU, Marieta. *Arte poetice* : Lit. română și cultură în școală. București: Ed. Recif, 1995. 447 p. ISBN 973-9179-14-2.
2. *Dicționarul general al literaturii române* : În 6 vol. București: Univers Enciclopedic. 2004. vol. 2 : C-D. 812 p. ISBN 973-637-072-0.
3. DOBOȘ, Mihaela. *Tabloul unui destin - Ștefan Aug. Doinaș* : O monografie. Iași: Adenium, 2013. 392 p. ISBN 978-973-8097-55-1.
4. DOINAȘ, Ștefan Augustin. *Voluptatea limitelor* : Poeme. Ch.: Litera, 1997. 367 p. ISBN 9975-904-48-3.
5. MIHUȚ, Ioan. *Ștefan Augustin Doinaș*. București: Ed. Recif, 1994. 127 p. ISBN 973-96234-7-6.
6. SIMION, Eugen. *Scriitori Români de azi*. București: Ed. Românească, 1978. 759 p.
7. *Ștefan Augustin Doinaș, personalitate de seamă a literaturii române* [online] [citată 05 aprilie 2022]. Disponibil: https://adevarul.ro/locale/arad/stefan-augustin-doinas-personalitate-1_5283c1f0c7b855ff56f0760a/index.html